

USNESENÍ

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Černého, Ph.D., a soudců Mgr. Ladislav Vaško a Mgr. Radima Kadlčáka ve věci

navrhovatele: **SPOLU**,
jednající volební zmocněnkyní R. S.,
bytem X,
zastoupený JUDr. Petrem Tomanem, LL.M., advokátem,
sídlem Trojanova 12, 120 00 Praha 2,

a

účastníků řízení: 1) **Městský úřad Duchcov**,
sídlem náměstí Republiky 20/5, 419 01 Duchcov,
2) **Otevřeně ke všem**,
jednající volebním zmocněncem M. N.,
bytem X,
3) **Svoboda a přímá demokracie (SPD)**,
jednající volebním zmocněncem F. M.,
bytem X,
4) **ROZVOJ MOLDAVY A NOVÉHO MĚSTA**,
jednající volebním zmocněncem M. P.,
bytem X,

o návrhu na neplatnost voleb do Zastupitelstva obce Moldava konaných ve dnech 23. a 24. září 2022,

takto:

- I. **Návrh** na neplatnost voleb do Zastupitelstva obce Moldava konaných ve dnech 23. a 24. září 2022 **se zamítá**.
- II. **Hlasování** ve volbách do Zastupitelstva obce Moldava konaných ve dnech 23. a 24. září 2022 **je neplatné**.
- III. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Navrhovatel se návrhem doručeným soudem dne 6. 10. 2022, tj. v zákonem stanovené lhůtě, podle § 59 odst. 2 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „volební zákon“), domáhal určení, že volby do Zastupitelstva obce Moldava konané ve dnech 23. a 24. září 2022 jsou neplatné.

Návrh

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

2. V návrhu navrhovatel uvedl, že v případě předmětných voleb došlo k účelovému přihlašování voličů k trvalému pobytu v obci Moldava do nemovitostí fakticky vlastněných lídryní a kandidátem na 3. místě kandidátní listiny účastníka řízení 3), kteří spolu žijí a vedou společnou domácnost. Počet takto účelově přihlášených osob ve srovnání s celkovým počtem skutečně oprávněných voličů byl dle navrhovatele natolik významný, že jejich hlasováním ve volbách došlo k hrubému ovlivnění výsledku voleb. Porušení volebního zákona je o to závažnější, že ačkoli byli účelově přihlášení voliči vyškrtnuti ze stálého seznamu voličů, předseda okrskové volební komise, který byl do komise nominován účastníkem řízení 3), umožnil těmto osobám ve volbách hlasovat, a to navzdory nesouhlasu ostatních členů okrskové volební komise. Přitom jakékoli rozhodnutí okrskové volební komise, vč. rozhodnutí o případném dopsání či nedopsání osoby do seznamu voličů, podléhá podmínkám stanoveným v § 18 odst. 2 volebního zákona. Pro přijetí usnesení je vždy potřeba přítomnost nadpoloviční většiny členů a souhlas nadpoloviční většiny přítomných, což se v tomto případě nestalo. O této otázce rozhodl předseda okrskové volební komise sám, svévolně. Shora uvedeným postupem předsedy okrskové volební komise byl porušen § 18 odst. 2 volebního zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledky voleb, neboť tak byl navýšen počet voličů o 23 na celkových 160, tedy cca o jednu šestinu. Upozornil na to, že v návaznosti na tyto události podaly dvě členky okrskové volební komise dne 27. 9. 2022 trestní oznámení.
3. Zdůraznil, že v období 2 až 3 týdnů před zahájením hlasování se přihlásilo 23 občanů starších 18 let k trvalému pobytu v obci Moldava, to vše pouze na dvě různé adresy, a to XA a XB. Poukázal na to, že počet obyvatel tak vzrostl cca o jednu šestinu oproti původnímu počtu voličů, což hrubě ovlivnilo výsledek voleb a složení obecního zastupitelstva. Konstatoval, že obě shora uvedené nemovitosti vlastní totožný majitel, a to společnost DESSYM s.r.o., IČO: 25469801, jejímiž společníky jsou Iveta Boudišová a Jaroslav Pok, kteří mají v uvedené společnosti obchodní podíl každý o velikosti 50 % a s tímto podílem jsou též přímými skutečnými majiteli a koncovými příjemci společnosti DESSYM s.r.o. Oba uvedení společníci dané společnosti byli kandidáty ve volbách účastníka řízení 3), přičemž Iveta Boudišová byla lídryní kandidátní listiny a Jaroslav Pok kandidoval ze 3. místa z celkového počtu 9 kandidátů na předmětné kandidátní listině. Z výsledků voleb vyplývá, že oba získali mandát zastupitele. Poukázal na to, že obě dotčené nemovitosti, tedy budova č. p. XA a č. p. XB, jsou dle výpisu z katastru nemovitostí stavbami ubytovacího zařízení. Budova č. p. XA je fakticky provozována jako Hotel Ján, budova č. p. XB je původně rekreační podniková chata, nyní ve velmi zanedbaném stavu. Zdůraznil, že ani jedna z nemovitostí nemůže sloužit k trvalému bydlení. Navzdory skutečnému způsobu užívání byla budova č. p. XB krátce před volbami inzerována na sociální síti Facebook s tím, že je v ní bytová jednotka k pronájmu, přičemž po volbách byl inzerát smazán. Poznamenal, že ačkoli ohlašovny zapisují trvalé pobyty i do některých nemovitostí zapsaných v katastru nemovitostí jako stavby ubytovacího zařízení, je-li skutečným způsobem užití nemovitosti hotel, je zápis trvalého pobytu v takové nemovitosti porušením § 10 odst. 1 zákona č. 133/2001 Sb., o evidenci obyvatel, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“). Konstatoval, že pokud se tak stalo a tyto osoby byly přesto přihlášeny k trvalému pobytu v obci Moldava v rozporu se zákonem, pak by měl být jejich trvalý pobyt zrušen v souladu s § 12 odst. 1 zákona o evidenci obyvatel. Poukázal na to, že v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/11 se Ústavní soud konstatoval, že ve věcech volebních je pojem trvalého pobytu nutné vykládat materiálně a vycházet z trvalého pobytu jako stavu faktického.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

4. Uvedl, že s odkazem na shora citovaný nálezn Ústavního soudu rozhodl Obecní úřad Moldava dne 21. 9. 2022 o vyškrtnutí celkem 46 osob ze stálého seznamu voličů. Poznamenal, že kromě osob, které se přihlásily k trvalému pobytu v období těsně před volbami napadenými tímto návrhem, byly ze stálého seznamu voličů vyškrtnuty i další osoby, které se dílem přihlásily k trvalému pobytu v obci Moldava krátce před komunálními volbami v letech 2010, 2014 nebo 2018 a přitom se v obci fakticky nezdržují a nemají k ní žádný vztah, a dílem se jedná o osoby, které jsou v obci přihlášeny k trvalému pobytu „historicky“ a v obci se také fyzicky nezdržují a nežijí v ní. Konstatoval, že v obci Moldava je všeobecně známo, že již před komunálními volbami v minulých letech došlo k nárazovému přihlášení takových osob k trvalému pobytu v nemovitostech převážně ve vlastnictví společnosti DESSYM s.r.o. V tu dobu byl však starostou obce a jedinou osobou, která mohla tyto osoby vyškrtnout ze stálého seznamu voličů, Jaroslav Pok. S ohledem na výše uvedené je dle navrhovatele více než zřejmé, že skutečným důvodem přihlášení „nových občanů“ k trvalému pobytu do obce Moldava, včetně těch, kteří se přihlásili krátce před komunálními volbami v minulých letech, byla pouze snaha ovlivnit volby do obecního zastupitelstva ve prospěch strany, jejíž kandidáti jejich nábor zorganizovali, což je zcela v rozporu s účelem volebního zákona.
5. Dle informací navrhovatele by se mělo jednat o 23 neoprávněně hlasujících osob, tedy téměř 18 % z celkového počtu osob, které ve volbách hlasovaly. Takto vysoký podíl osob, které hlasovaly ve volbách v rozporu s § 4 odst. 1 volebního zákona, jednoznačně hrubě ovlivnil výsledek voleb. Podle přehledu označeného jako „Hlasy pro kandidáty“ a zveřejněného Českým statistickým úřadem na internetových stránkách www.volby.cz obdrželo 7 z 9 kandidátů účastníka řízení 3) celkem 36 hlasů, jeden kandidát jich obdržel 37 a jeden 39. Je tedy vysoce pravděpodobné, že celkem 36 osob odevzdalo hlas celé volební straně, tzn. všem kandidátům účastníka řízení 3), přičemž zbývající 4 hlasy odevzdali buď voliči, kteří volili kandidáty i z jiných volebních stran, event. se rozhodli nevyužít všech svých 9 hlasů. Co se týče počtu hlasů odevzdaných v rozporu s volebním zákonem, pak s ohledem na výše uvedené je dle navrhovatele více než zřejmé, že „noví občané“ hlasovali pro účastníka řízení 3) a že takto využili všech svých 9 hlasů, tzn. že v rozporu s volebním zákonem bylo odevzdáno 207 hlasů z 1143, tedy přes 18 %. Dospěl k závěru, že pokud od 36 osob, které odevzdaly hlas celé volební straně účastníka řízení 3), odečte 9 osob, tedy 9 kandidátů navržených na předmětné kandidátní listině, zbyde 27 osob, tedy 23 „nových občanů“, kteří hlasovali ve volbách v rozporu s volebním zákonem, plus další 4 osoby. Poukázal na obdobný případ, který řešil zdejší soud pod sp. zn. 15 A 116/2010, v němž se věcně jednalo o otázku účelového přihlašování voličů k trvalému pobytu do obce Hřensko za účelem zmanipulování komunálních voleb konaných ve dnech 15. a 16. 10. 2010. Tehdy vzrostl v období od 1. 10. 2010 do 15. 10. 2010 počet občanů přihlášených k trvalému pobytu v obci Hřensko o 67 nových obyvatel starších 18 let, čímž vzrostl počet obyvatel o celou jednu třetinu původního počtu voličů. Obdobně jako v případě voleb napadených tímto návrhem se i tehdy tito „noví občané“ přihlásili do nemovitostí sloužících jako hotel, penzion nebo restaurace a spjatých vlastnickými právy s konkrétními kandidáty.

Vyjádření účastníků řízení

6. Účastníci řízení 1), 2), 3) a 4) se k návrhu nevyjádřili.

Volební dokumentace

7. Soud si vyžádal od účastníka řízení 1) jako volebního orgánu volební dokumentaci, ze které vyplynulo, že pro volby do Zastupitelstva obce Moldava byl vytvořen jeden volební okrsek, celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamu voličů a jejich dodatků byl 160, přičemž bylo voličům vydáno 128 úředních obálek a tomuto počtu odpovídal i počet odevzdaných obálek. Ve volbách kandidovali navrhovatel a účastníci řízení 2), 3) a 4). Navrhovatel získal 277 hlasů (24,3 %) a dva mandáty (pro Evu Kardovou a Davida Leitermanna), účastník řízení 2) získal 299 hlasů (26,15 %) a tomu odpovídající dva mandáty (pro Lenku Novákovou a Josefa Svitáka), účastník řízení 3) získal 328 hlasů (28,69 %) a tři mandáty (pro Ivetu Boudišovou, Luboše Proňka a Jaroslava Poka) a účastník řízení 4) získal 239 hlasů (20,9 %) a dva mandáty (pro Jiřího Wasserbauera a Jakuba Pěkného). Volební dokumentace obsahuje sdělení Obecního úřadu Moldava ze dne 21. 9. 2022, č. j. OUM/573/2022, v němž je směrem k okrskové volební komisi uvedeno, že by 46 osobám, které byly specifikovány jménem, příjmením a místem trvalého pobytu, nemělo být umožněno hlasovat ve volbách do Zastupitelstva obce Moldava, neboť s ohledem na své formální občanství nemohou prokázat právo hlasovat ve volebním okrsku. Tomuto sdělení odpovídal též výpis ze stálého seznamu voličů, který obsahoval 156 osob, nicméně 45 osob bylo v tomto výpisu přeškrtnuto, přičemž u nich byl uveden záznam „ÚS 6/11, 4.5.11“. Dále je ve volební dokumentaci obsažen dodatek stálého seznamu voličů, který obsahoval 4 osoby, nicméně v něm byl přeškrtnut údaj u voličky J. K., narozené X, občanky Slovenské republiky, se záznamem „ÚS 6/11, 4.5.11“. Soud z obsahu volební dokumentace zjistil, že okrsková volební komise do výpisu ze stálého seznamu voličů a jeho dodatku doplnila (ručně psaným textem) celkem 27 osob, které byly vyškrtnuty ve výpisu ze stálého seznamu voličů a jeho dodatku se záznamem „ÚS 6/11, 4.5.11“. Volební dokumentace dále obsahovala zápis o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku, podle kterého při hlasování a zjišťování výsledků hlasování nebyly okrskové volební komisi podány stížnosti nebo oznámení, přičemž ani žádný z členů okrskové volební komise neměl žádné výhrady ke hlasování a zjišťování výsledků hlasování.

Posouzení věci soudem

8. Podle § 90 odst. 1 s. ř. s. se může za podmínek stanovených zvláštními zákony občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů návrhem domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo neplatnosti hlasování anebo neplatnosti volby kandidáta. Tímto zvláštním zákonem je volební zákon, podle jehož § 60 odst. 1 se podáním návrhu na neplatnost hlasování, na neplatnost voleb nebo na neplatnost volby kandidáta může domáhat ochrany u soudu každá osoba zapsaná do seznamu voličů ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva obce volen, jakož i každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do tohoto zastupitelstva, přičemž návrh je třeba podat nejpozději deset dnů po vyhlášení výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisí.
9. Před vlastním meritorním projednáním podaného návrhu se soud nejprve zabýval tím, zda nejsou dány nějaké překážky, které by mu bránily o předmětném návrhu věcně rozhodnout. Dospěl přitom k závěru, že žádné takové překážky nejsou dány, neboť návrh byl podán u věcně a místně příslušného soudu v zákonem stanovené desetidenní lhůtě po vyhlášení výsledků voleb a navrhovatel byl k podání návrhu aktivně legitimován, neboť byl volební stranou, která kandidovala ve volbách do Zastupitelstva obce Moldava.

10. Navrhovatel se domáhal vyslovení neplatnosti voleb do zastupitelstva. V souladu s § 90 odst. 2 větou první s. ř. s. ve spojení s § 60 odst. 1 volebního zákona jsou v řízení o návrhu na neplatnost voleb a neplatnost hlasování účastníky navrhovatel, příslušný volební orgán a politická strana, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, na jejichž kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena. V souladu s aktuální judikaturou Ústavního soudu jsou pak dalšími účastníky řízení všechny volební strany, které v předmětných volbách získaly alespoň jeden mandát (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. III. ÚS 35/19). Soud zdůrazňuje, že volebním orgánem dle § 12 volebního zákona je v daném případě Městský úřad Duchcov, neboť ten je podle přílohy č. 1 k zákonu č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem, ve znění pozdějších předpisů, pověřeným obecním úřadem, do jehož správního obvodu spadá mj. i obec Moldava (srov. § 11 odst. 5 vyhlášky č. 345/2020 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem). Soud proto jednal jako s volebním orgánem s Městským úřadem Duchcov, a nikoli s Obecním úřadem Moldava, jak určil navrhovatel.
11. Soud poukazuje na to, že při přezkumu návrhů podle § 90 s. ř. s. vychází z toho, že základními předpoklady pro vyhovění volební stížnosti je (1) nezákonnost, tj. porušení ustanovení zákona upravujícího volební proces (nemusí jít nutně o volební zákon v užším slova smyslu – srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2006 č. j. Vol 36/2006-21, publ. pod č. 960/2006 Sb. NSS), (2) vztah mezi touto nezákonností a zvolením kandidáta, jehož zvolení je napadeno, a (3) zásadní intenzita této nezákonnosti hrubě ovlivňující volební výsledky, respektive vyvolávající jejich „zatemnění“ (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2004 č. j. Vol 6/2004-12, publ. pod č. 354/2004 Sb. NSS). Po účinnosti zákona č. 322/2016 Sb., kterým se mění volební zákony a další související zákony, je potom nutné, aby porušení zákona výsledkem volby skutečně ovlivnilo (nepostačí potencialita ovlivnění volebních výsledků, s níž na základě tehdejšího znění zákona pracovala starší judikatura). Pro závěr o důvodnosti volební stížnosti je tedy nyní nutné, *„aby bylo v řízení podle § 90 s. ř. s. prokázáno, že došlo k porušení některého zákonného ustanovení upravujícího průběh volebního procesu a že tato protizákonnost ovlivnila (nikoli pouze mohla ovlivnit) výsledek voleb, a to hrubým způsobem“* (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2018 č. j. Vol 16/2018-33, publ. pod č. 3717/2018 Sb. NSS). Je třeba vycházet z principu, že rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, kdy vady volebního procesu prokazatelně způsobily, že by voliči rozhodli jinak a byl by zvolen jiný kandidát (srov. též nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 73/04).
12. Argumentace navrhovatele spočívala v tom, že došlo k účelovému přihlašování se voličů k trvalému pobytu v obci Moldava do nemovitostí fakticky vlastněných kandidáty účastníka řízení 3) a ačkoli byli účelově přihlášení voliči vyškrtnuti ze stálého seznamu voličů obecním úřadem, předseda okrskové volební komise, který byl do této komise nominován účastníkem řízení 3), umožnil těmto osobám ve volbách hlasovat.
13. Podle § 4 odst. 1 volebního zákona má právo volit do zastupitelstva obce, města nebo hlavního města Prahy občan obce za předpokladu, že jde o státního občana České republiky, který alespoň v den voleb, a konají-li se volby ve dvou dnech, druhý den voleb, dosáhl věku nejméně 18 let, je v den voleb v této obci, městě nebo v hlavním městě Praze přihlášen k trvalému pobytu, a státní občan jiného státu, který v den voleb, a konají-li se volby ve dvou dnech, druhý den voleb, je držitelem potvrzení o přechodném pobytu na

území nebo povolení k trvalému pobytu a je přihlášen k pobytu v této obci, městě nebo hlavním městě Praze, dosáhl věku nejméně 18 let a jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv; do zastupitelstva městského obvodu nebo městské části města se zvláštním postavením anebo městské části hlavního města Prahy má právo volit ten volič, který je v den voleb přihlášen k pobytu v tomto městském obvodu nebo městské části.

14. Podle § 14 odst. 1 písm. b) volebního zákona obecní úřad vede stálý seznam voličů a dodatek stálého seznamu voličů (§ 28 odst. 1 až 4 volebního zákona).
15. Podle § 28 odst. 1 volebního zákona stálý seznam voličů vede obecní úřad pro voliče, kteří jsou v této obci přihlášení k trvalému pobytu. Voliče, který není státním občanem České republiky, zapíše na jeho vlastní žádost obecní úřad do dodatku stálého seznamu voličů vedeného jen pro volby podle tohoto zákona, jestliže tento volič prokáže státní občanství státu, jehož občanům právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv, a dále přihlášení se k pobytu v obci. Z dodatku stálého seznamu voličů lze voliče vyškrtnout na jeho vlastní žádost nebo z důvodu pozbytí práva volit.
16. Podle odst. 2 téhož ustanovení volebního zákona občan, který po sestavení stálého seznamu voličů nabude nebo pozbude práva volit, bude do tohoto seznamu zapsán nebo z něho vyškrtnut. Každý volič může být zapsán pouze v jednom stálém seznamu voličů nebo dodatku stálého seznamu voličů. Každý volič si může v úředních hodinách na obecním úřadě ověřit, zda je zapsán v seznamu; může požadovat doplnění údajů nebo provedení oprav. Obecní úřad je povinen do 48 hodin žadateli vyhovět nebo mu v této lhůtě písemně sdělit důvody, proč žádosti vyhovět nelze.
17. Dle odst. 4 téhož ustanovení volebního zákona dva dny přede dnem voleb obecní úřad seznam v 16.00 hodin uzavře. Okrskovým volebním komisím předá výpisy ze seznamu, které obsahují soupis voličů oprávněných volit v jejich volebním okrsku; výpisy ze seznamu obsahují poznámku podle odstavce 3.
18. Podle § 33 odst. 4 volebního zákona voliče, který není zapsán ve výpisu ze seznamu a který prokáže své právo hlasovat ve volebním okrsku, okrsková volební komise dopíše do výpisu ze seznamu dodatečně a umožní mu hlasování.
19. V nálezu ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 59/10, Ústavní soud konstatoval, že „Česká republika nemá speciálně upraveny jiné podmínky ve vztahu k bydlišti, které by voliči byli povinni splnit, než přihlášení se k trvalému pobytu v obci. I přes tuto skutečnost při posuzování předmětného návrhu podaného na neplatnost voleb, za účelem ochrany zájmu voličů na správném provádění voleb, je nezbytné posoudit, zda posuzovaná praktika, v tomto konkrétním případě přihlášení se více osob k trvalému pobytu těsně před komunálními volbami na určitou adresu spjatou vlastnickými právy s konkrétními kandidáty, měla reálný vliv na to, jakého volebního výsledku dosáhla volební strana, která tyto kandidáty navrhla a zda zjištěná skutečnost znamenala porušení ústavních principů demokratických voleb. Ústavní soud zastává názor, že případné „nekalé praktiky“ dle své závažnosti mohou oslabit integritu voleb a tedy i demokracii samotnou. Proto je třeba zkoumat dopady konkrétních jednání, které by mohly mít vliv na omezení rovnosti volebního práva na konečný výsledek voleb (srov. čl. 5 a čl. 102 odst. 1 Ústavy a čl. 21 odst. 1, 3 a 4 a čl. 22 Listiny). (...)

20. *V souvislosti s pojmem trvalého pobytu Ústavní soud vyslovil, že dle čl. 14 odst. 1 Listiny o svobodě pobytu se trvalým pobytem nepochybně rozumí oprávnění svobodně pobývat a usazovat se na kterémkoli místě v České republice, tj. oprávnění svobodně si volit bydliště uvnitř českého státu (srov. nálezu ze dne 30. října 2002 sp. zn. Pl. ÚS 4/02; 495/2002 Sb. in <http://nalus.usoud.cz>). V nálezu ze dne 13. září 1994 sp. zn. Pl. ÚS 9/94, 207/1994 Sb. (in <http://nalus.usoud.cz>) Ústavní soud v souvislosti s posuzováním podmínek nabývání státního občanství České republiky státními občany Slovenské republiky k pojmu trvalého pobytu uvedl, že: "... se jedná o faktické vyjádření trvalého pobytu a tedy o trvalý pobyt nikoliv ve smyslu evidenčním - přihlášení se k trvalému pobytu na příslušném úřadě - ale ve smyslu faktickém. Trvalým pobytem je třeba takto rozumět pobyt v místě stálého bydliště člověka, to jest zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání a v němž se také zdržuje s úmyslem zdržovat se zde trvale." Výjimka je uvedena v čl. 14 odst. 3 Listiny, dle něhož svobody pohybu a pobytu mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody. Trvalý pobyt je tedy obecně definován jako údaj "pouze" evidenční, avšak v souvislosti se zákonem č. 491/2001 Sb., ve vztahu k podmínkám vzniku a způsobu realizace volebního práva obyvatel do orgánů samosprávy obcí je při tom trvalý pobyt rozhodujícím kritériem pro vznik aktivního i pasivního volebního práva.*
21. *Z hlediska výše uvedeného lze mít za to, že závěr krajského soudu o tom, že je otázka trvalého bydliště občanů ve volebních věcech záležitostí čistě evidenční a nikoliv faktickou, odpovídá konstantní judikatuře Ústavního soudu, nicméně bez ohledu na obecnou rovinu evidenční povahy přihlášení se k trvalému pobytu, je dle názoru Ústavního soudu, a to zejména s přihlédnutím k závěrům uvedeným ve zmíněném nálezu ze dne 13. září 1994 sp. zn. Pl. ÚS 9/94, třeba pečlivě zkoumat s ohledem na závažnost dopadu i skutečnost, zda toto přihlášení nebylo zcela účelovým jednáním ve vztahu ke vzniku aktivního volebního práva porušujícím smysl a účel ustanovení § 10 zákona o evidenci obyvatel, tedy jednáním obcházejícím zákon o evidenci obyvatel i volební zákon. Právo na zvolení si trvalého pobytu dle § 10 zákona o evidenci obyvatel je subjektivně veřejným právem, vymahatelným ve správním soudnictví. Je třeba si však uvědomit, že se nejedná o samostatné ústavně zaručené základní právo, nýbrž o právo odvozené od práva na svobodu pohybu a pobytu zaručené čl. 14 Listiny, čl. 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě (209/1992 Sb.), čl. 12 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (120/1976 Sb.) a čl. 13 Všeobecné deklarace lidských práv."*
22. *V nálezu ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 6/11, Ústavní soud zdůraznil, že „právo volit do zastupitelstva obce dává ustanovení § 4 zákona o volbách do zastupitelstev občanů obce za předpokladu, že je v den voleb v této obci přihlášen k trvalému pobytu. Žádné omezení týkající se trvalého pobytu není v tomto ustanovení uvedeno a Česká republika nemá ani jinde speciálně upraveny nějaké další podmínky ve vztahu k bydlišti, které by voliči byli povinni splnit, než se k trvalému pobytu v obci přihlásí. Zmanipulování voleb obstaráním hlasů formálních voličů je tedy relativně snadné. Těmto praktikám lze do jisté míry předejít ve fázi sestavování seznamu voličů tím, že osoby hlášené k trvalému pobytu toliko formálně z něho budou vyškrtнуты. Výklad, podle něhož zákon o volbách do zastupitelstev takovýto aktivní postup orgánu, který stálý seznam voličů vede, umožňuje, podporuje i možnost vyškrtнутých osob následně žádat o správní (námitkové řízení) a soudní přezkum. A odpovídá to též (jak je rozvedeno níže) představě samotné Ústavy, která ve čl. 100 odst. 1 nepředpokládá ochranu práva podílet se na správě obecních záležitostí u těch, kdo se skutečným životem obce nemají objektivně nic společného. Toto je jen připomenutí jednoho z nástrojů, který lze k obraně před podobnými praktikami využít mimo rámec volebního soudnictví. Je však zřejmé, že právní úprava není*

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

dokonalá. Ústavní soud zde proto využívá příležitosti a apeluje na zákonodárce, aby uvážil, zda podmínky aktivního volebního práva do zastupitelstev obcí neupřesnit, resp. nezměnit tak, aby bylo znemožněno nebo alespoň podstatně znesnadněno zneužití stávajícího benevolentně nastaveného kritéria trvalého pobytu.“

23. Pro soud je určující, že z volební dokumentace plyne, že Obecní úřad Moldava sdělením o vyškrtnutí některých osob přihlášených k trvalému pobytu v obci Moldava ze stálého seznamu voličů ze dne 21. 9. 2022, č. j. OUM/573/2022, informoval okrskovou volební komisi, že by 46 osobám, které byly specifikovány jménem, příjmením a místem trvalého pobytu, nemělo být umožněno hlasovat ve volbách do Zastupitelstva obce Moldava, neboť s ohledem na své formální občanství nemohou prokázat právo hlasovat ve volebním okrsku, a obecní úřad je proto dle § 28 volebního zákona vyškrtl ze seznamu voličů. Soud poznamenává, že výše uvedené sdělení, které bylo též v anonymizované formě dne 21. 9. 2022 vyvěšeno na úřední desce obecního úřadu, obsahuje podrobné odůvodnění, v němž obecní úřad s odkazem na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/11 konstatoval, že vyškrtnuté osoby, které byly doposud zapsány do stálého seznamu voličů, v obci Moldava fakticky nežijí a nemají k ní žádný jiný faktický vztah, nejsou občany obce v materiálním smyslu a nesvědčí jim s ohledem na judikaturu právo volit v zastupitelstvu obce. Obecní úřad proto dospěl k závěru, že výkon volebního aktu osob, které nejsou občany obce v materiálním smyslu, zatěžuje volební proces nezákonností, které se snaží obecní úřad předejít, a proto se rozhodl uvést obsah stálého seznamu voličů do souladu s fakticitou.
24. Soud podotýká, že volební zákon svěřuje obecnímu úřadu povinnost vést stálý seznam voličů a dodatek ke stálému seznamu voličů a zároveň i evidenci obyvatel dle zákona o evidenci obyvatel. Obecní úřad je tak orgánem, který může mít (zvláště na malých obcích) k dispozici informace k tomu, aby mohl posoudit, zda pobyt konkrétní osoby, která se přihlásila k trvalému pobytu v obci, je čistě formální např. právě pro účely hlasování ve volbách do zastupitelstva obce; tyto informace mohou spočívat příkladmo v tom, že se k trvalému pobytu v obci těsně před konáním voleb do zastupitelstva obce přihlásil zvýšený počet osob, který neodpovídá běžným poměrům dané obce, pobyt je přihlašován do nemovitosti, která není ve vlastnictví osoby přihlašující se k pobytu, do stejné nemovitosti se přihlašuje v období před volbami více osob a nemovitost, se kterou dané osoby spojují jejich oprávnění k pobytu, je neobyvatelná či jinak nevhodná k bydlení apod.
25. Ústavní soud v již citovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 6/11 připustil aktivní postup obecních úřadů ve fázi sestavování seznamu voličů, jimiž mohou předejít zmanipulování voleb obstaráním hlasů účelově přihlášených voličů tím, že osoby hlášené k trvalému pobytu toliko formálně z něho budou vyškrtnuty. Ústavní soud tak ve zmiňovaném nálezu dovodil oprávnění obecního úřadu plynoucí z § 28 odst. 2 volebního zákona vyškrtnout osoby ze stálého seznamu voličů a jeho dodatku, jestliže je dle poznatků obecního úřadu jejich pobyt v obci toliko formální. Tento aktivní postup obecního úřadu jako správního orgánu sleduje legitimní cíl, aby orgány samosprávy obce měli právo volit jen obyvatelé obce, tj. ti, kteří v obci trvale žijí, a tedy tvoří (relativně) trvalou součást územního společenství osob, které si prostřednictvím voleb do zastupitelstev obcí volí své zástupce za účelem svěřením podstatného rozsahu svého práva na výkon obecní samosprávy po dobu čtyř následujících let. Takový postup obecního úřadu odpovídá i smyslu čl. 100 odst. 1 Ústavy České republiky, který nepředpokládá ochranu práva podílet se na správě obecních záležitostí u těch, kdo se skutečným životem obce nemají objektivně nic společného (srov. odst. 34 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/11).

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

26. V tomto posuzovaném případě tedy této Ústavním soudem výslovně zmíněné a připuštěné možnosti Obecní úřad Moldava jako orgán odpovědný za vedení stálého seznamu voličů a jeho dodatku využil a vyškrtl ze stálého seznamu voličů a dodatku k seznamu voličů osoby, které nebyly občany obce v materiálním slova smyslu a které neměly právo hlasovat ve volbách do zastupitelstva obce.
27. Ze shora popsaného také plyne, že okrsková volební komise není dle volebního zákona orgánem, který je oprávněn vést stálý seznam voličů a jeho dodatek. Volební zákon tedy nesvěřuje okrskové volební komisi pravomoc hodnotit, kdo je skutečně občanem dané obce, a v tomto smyslu činit úpravy ve stálém seznamu voličů a jeho dodatku. Okrsková volební komise je oprávněna dle § 33 odst. 4 volebního zákona toliko dodatečně dopsat do stálého seznamu voličů pouze ty osoby, které nejsou zapsány ve výpisu ze seznamu voličů a které, což je podstatné, prokáží právo hlasovat ve volebním okrsku. Obsahem § 33 odst. 4 volebního zákona tudíž není rozhodování okrskové volební komise o tom, zda voliči přiznává volební právo, ale toliko kontrola splnění všech formálních zákonných podmínek k tomu, aby volič mohl být v daném volebním okrsku dopsán do výpisu ze stálého seznamu voličů a hlasovat ve volbách. Okrsková volební komise proto není v průběhu hlasování ve volbách oprávněna přezkoumávat oprávněnost vyškrtnutí osob obecním úřadem ze stálého seznamu voličů a jeho dodatku pro absenci faktického pobytu v obci. Pokud je okrskové volební komise znám důvod vyškrtnutí osoby ze stálého seznamu voličů spočívající v absenci faktického pobytu v obci, je její povinností toto vyškrtnutí respektovat. Opačný výklad by vedl k tomu, že by okrsková volební komise disponovala pravomocemi, které jí volební zákon ani judikatura týkající se volebního soudnictví nepřiznává.
28. V projednávaném případě okrsková volební komise bezpochyby disponovala informací o tom, které osoby byly vyškrtnuty ze stálého seznamu voličů a jeho dodatku pro volby do zastupitelstva obce a z jakého důvodu, neboť tato informace byla zřejmá jak ze samotného výpisu ze stálého seznamu voličů a jeho dodatku, tak ze sdělení obecního úřadu ze dne 21. 9. 2022, který je součástí volební dokumentace. Jestliže okrsková volební komise za tohoto stavu dodatečně dopsala do stálého seznamu voličů (26 osob) a jeho dodatku (1 osoba) celkem 27 osob, jež byly obecním úřadem v těchto seznamech vyškrtnuty pro absenci faktického pobytu v obci Moldava, jednala v rozporu s § 33 odst. 4 volebního zákona, neboť dodatečně dopsané osoby neprokázaly právo hlasovat ve volbách do Zastupitelstva obce Moldava, a tedy splnění základních podmínek pro hlasování ve volbách do zastupitelstva obce.
29. Soud zdůrazňuje, že ani soud není v režimu projednání návrhu na rozhodnutí o neplatnosti voleb či hlasování, které podala volební strana, oprávněn přezkoumávat důvody, které vedly obecní úřad k vyškrtnutí osob ze stálého seznamu voličů a jeho dodatku. K tomu slouží zcela jiná řízení jak na úrovni obecního úřadu, tak v rovině soudního řízení.
30. V tomto směru lze zdůraznit, že § 28 odst. 2 volebního zákona umožňuje každému voliči po obecním úřadu požadovat doplnění údajů nebo provedení oprav, přičemž obecní úřad je povinen do 48 hodin žadateli vyhovět nebo mu v této lhůtě písemně sdělit důvody, proč žádosti vyhovět nelze. V případě nevyhovění návrhu na zapsání do stálého seznamu voličů je pak osoba oprávněna podat návrh na vydání rozhodnutí o provedení opravy nebo doplnění stálého seznamu voličů a jeho dodatku dle § 88 s. ř. s. K tomuto návrhu pak musí být doloženo, že navrhovatel prostředek nápravy dle § 28 odst. 2 volebního zákona vyčerpal, a případně přiloženo i vyrozumění o tom, že žádosti vyhověno nebylo. To

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

samozřejmě neplatí v situaci, kdy by obecní úřad ve lhůtě stanovené v uvedeném ustanovení volebního zákona nezaslal dané osobě vyrozumění a návrhu ani fakticky opravou údajů v seznamu nevyhověl, neboť v takovém případě by se daná osoba mohla na soud obrátit přímo.

31. Z důvodu dodržení posloupnosti ochrany ve volebních věcech je tak nezbytné po dotčené osobě požadovat, aby se domáhala ochrany svého aktivního volebního práva návrhem na provedení opravy nebo doplnění stálého seznamu voličů a jeho dodatku, tj. k tomu určenému stádiu volebního procesu, aby již následné volební procesy nebyly zatíženy vadami týkajícími se zapsání osob ve stálém seznamu voličů či jeho dodatku, a to zejména v případech hlášení k trvalému pobytu pouze za účelem získání aktivního volebního práva pro volby do zastupitelstev obcí.
32. Soud tak shrnuje, že okrsková volební komise nebyla oprávněna dopsat do stálého seznamu voličů a jeho dodatku celkem 26 osob, které byly Obecním úřadem Moldava vyškrtнутy pro nesplnění zákonných podmínek pro hlasování ve volbách z důvodu absence jejich skutečného pobytu v obci Moldava. Tím okrsková volební komise porušila volební zákon a umožnila v rozporu s § 33 odst. 4 volebního zákona hlasovat osobám, které neprokázaly hlasovací právo pro volby do Zastupitelstva obce Moldava.
33. Za této situace byl soud dále povinen hodnotit, zda tímto protizákonným postupem okrskové volební komise došlo k ovlivnění výsledku voleb hrubým způsobem.
34. K tomu soud zdůrazňuje, že v zápisu o výsledku voleb do zastupitelstva obce ze dne 24. 9. 2022 a 16:34 hodin je uvedeno, že celkový počet osob zapsaných ve výpisech ze seznamu voličů a jejich dodatků je 160. Tento údaj není dle soudu správný, neboť výpisy ze stálého seznamu voličů a jeho dodatku obsahovaly též údaje o vyškrtnutých osobách, kterých bylo 46. Oprávněných voličů tak v důsledku vyškrtnutí osob obecním úřadem pro absenci jejich skutečného pobytu v obci Moldava bylo toliko 114. Podle výše uvedeného zápisu o výsledku voleb bylo voličům vydáno 128 úředních obálek a tomuto počtu odpovídal i počet odevzdaných obálek. Z popsáných údajů je proto zřejmé, že ve volbách do Zastupitelstva obce Moldava bylo odevzdáno více úředních obálek, než bylo oprávněných voličů pro daný volební okrsek (v obci Moldava je vytvořen jeden volební okrsek), a že tedy volilo více osob, než bylo oprávněných voličů. Dále je patrné, že okrsková volební komise umožnila volit 27 osobám, které neprokázaly jejich hlasovací právo pro účast v daných volbách. Počet 27 osob, které neoprávněně hlasovaly, poté činí více jak 23 % z celkového počtu 114 oprávněných voličů, které měly aktivní volební právo do Zastupitelstva obce Moldavy.
35. Z toho je dle soudu zřejmé, že uvedená protizákonnost v postupu okrskové volební komise ovlivnila hrubým způsobem výsledky voleb do Zastupitelstva obce Moldava, neboť pokud by 27 osobám, které neměly hlasovat, nebylo okrskovou volební komisí umožněno hlasovat, výsledky voleb do zastupitelstva obce s takto nízkým počtem oprávněných voličů by byl výrazně jiný.
36. Soud však nevyhověl návrhu navrhovatele na neplatnost voleb do Zastupitelstva obce Moldava jako celku, neboť není nezbytné opakovat celý volební proces, včetně např. registrace kandidátních listin. Uvedená protizákonnost se totiž týká jen samotného hlasování ve volbách do zastupitelstva obce. Soud proto neshledal důvody pro vyslovení neplatnosti voleb do Zastupitelstva obce Moldava, a výrokem I. tohoto usnesení tudíž návrh na neplatnost voleb zamítl.

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

37. Soud již výše konstatoval, že uvedená nezákonnost dosáhla takové intenzity, že hrubě ovlivnila výsledek hlasování, přičemž k uvedenému nezákonnému jednání došlo zaviněním okrskové volební komise. Okrsková volební komise je přitom volebním orgánem, který má dbát na řádný průběh hlasování. Vzhledem k závažnosti pochybení považuje soud za jediné možné řešení konstatovat neplatnost hlasování ve volbách do Zastupitelstva obce Moldava ze dne 23. a 24. 9. 2022, neboť jeho výsledky neodpovídají vůli oprávněných voličů. Z tohoto důvodu soud výrokem II. tohoto usnesení prohlásil neplatnost hlasování ve volbách do Zastupitelstva obce Moldava ze dne 23. a 24. 9. 2022, což se zřetelem na zjištěnou protizákonnost představuje nejmírnější zásah do volebního procesu.
38. V souladu s § 90 odst. 3 s. ř. s. soud o návrhu rozhodl usnesením ve dvacetidenní lhůtě od okamžiku jeho podání, a to bez nařízení jednání, neboť všechny potřebné skutečnosti bylo možné zjistit z předložené volební dokumentace, takže již nebylo zapotřebí provádět další dokazování.
39. Soud proto dle § 52 odst. 1 s. ř. s. pro nadbytečnost neprovedl navrhovatelem navržené dokazování spočívající v přehledu výsledků voleb do Zastupitelstva obce Moldava sestavený Českým statistickým úřadem, rozhodnutí Městského úřadu Duchcov o registraci kandidátní listiny navrhovatele, výpisu z evidence obyvatel – seznamu osob, které se přihlásili k trvalému pobytu v obci Moldava v období od 1. 9. do 23. 9. 2022, listu vlastnictví 405 vedeného pro k. ú. Nové Město u Mikulova, výpisech z obchodního rejstříku a evidence skutečných majitelů společnosti DESSYM s.r.o., metodických vysvětlivkách zveřejněné Českým statistickým úřadem, fotografiích budovy Moldava č. p. XB, rozhodnutí Obecního úřadu Moldava ze dne 21. 9. 2022, č. j. OUM 573/2022, svědeckých výpovědí všech 46 osob vyškrtnutých ze stálého seznamu voličů, svědeckých výpovědí členů okrskové volební komise, příspěvku na sociální síti Facebook uživatele „J. Ř.“ zveřejněný dne 26. 9. 2022 včetně komentářů uživatele „J. D.“, trestních oznámeních ze dne 15., 22., 26. a 27. 9. 2022, reportáži zveřejněné na <https://www.ceskenoviny.cz> a <https://www.promestaobce.cz>, příspěvku na sociální síti Facebook uživatele „Krušnohorské noviny / Erzgebirgs-Zeitung“ a inzerátu ubytování v č. p. XB v Moldavě před volbami pořízený na <https://www.facebook.com/marketplace>.
40. Soud zároveň neprovedl dokazování zápisem o výsledku voleb do Zastupitelstva obce Moldava, výpisem ze seznamu voličů a jejich dodatku, hlasovacími lístky odevzdanými ve volbách do Zastupitelstva obce Moldava a přehledem hlasů pro kandidáty navrhovatele a účastníků řízení 2), 3) a 4), neboť tyto listiny jsou součástí volební dokumentace, kterou se v tomto typu soudního řízení dokazování neprovádí.
41. O nákladech řízení soud rozhodl v souladu s § 93 odst. 4 s. ř. s, podle kterého v řízení ve věcech volebních nemá žádný z účastníků na náhradu nákladů řízení právo.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **nejsou** přípustné opravné prostředky (§ 104 odst. 1 s. ř. s.).

Usnesení **nabývá** právní moci dnem jeho vyvěšení na úřední desce soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Ústí nad Labem 24. října 2022

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

JUDr. Petr Černý, Ph.D., v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.